

Flitsbezoek spaart tijd

Met flitsbezoeken houden directeuren, teamleiders en intern begeleiders voeling met het onderwijs. Zo is het klassenbezoek niet langer een momentopname.

Tekst Richard Hassink **Beeld** Ed van Rijswijk

‘Na zes, zeven korte bezoeken ontstaat een representatief beeld’

“Wat zijn jullie aan het leren?” vraagt Andrea Blom, een van de twee intern begeleiders van basisschool De Griffel in Zeist, aan een leerling uit groep 2. “We rijmen met deze plaatjes”, zegt de jongen, terwijl hij trots op zijn werkblad wijst. “Heeft de juf het werkblad uitgelegd?” Nadat de jongen bevestigend knikt, vraagt ze hem er eentje voor te doen. “Deze rijmt. Broek en koek, hoor je wel, broek en koek.” De jongen naast hem bemoeit zich ermee. “De juf zegt dat deze ook rijmt: badpak en dak”, zegt hij, terwijl hij de klemtoon op ‘bad’ legt in plaats van op ‘pak’. “Dat klopt toch niet?” Blom legt uit dat de klemtoon op pak valt. De twee jongens kijken blij verrast. Had de juf dus toch gelijk.

Blom glimlacht, staat op, kijkt nog even goed rond en verlaat dan het klaslokaal om op de gang aantekeningen te maken voordat ze weer een ander lokaal binnenloopt.

Een kwartier later, op haar werkkamer, legt ze uit dat ze regelmatig korte bezoeken van een paar minuten brengt aan de onderbouwklassen van De Griffel. Daar-

bij let ze op of de leerlingen betrokken zijn, of duidelijk is wat de leerkracht wil bereiken, op welke manier de leerkracht op leerlingen reageert en hoe het klaslokaal eruit ziet. Blom: “Bij de klassen vanaf groep 3 observeer ik meer, bij de kleuters stel ik daarnaast regelmatig vragen. Ik vorm mijn beeld trouwens niet na één bezoek. Pas na zes, zeven korte bezoeken ontstaat er voor mijn gevoel een representatief beeld.”

De manier waarop Blom klassen bezoekt, staat bekend als het flitsbezoek. Onderwijsadviseur Loes Dreissen speelde een rol bij de introductie ervan in het Nederlandse onderwijs. De directeur van haar toenmalige werkgever HCO (Haags Centrum voor Onderwijsadvies) legde in 2009 bij terugkomst van een congres in de VS een lijvig boek op haar bureau. “Het was *The Three-Minute Classroom Walk-Through* van de Amerikaanse hoogleraar Carolyn J. Downey. De HCO-directeur wilde van mij weten of het iets voor het Nederlandse onderwijs zou kunnen zijn.” Dreissen raakte al snel enthousiast. “Met een flitsbezoek krijgt een schoolleider of intern begeleider in korte tijd een goed beeld van de kwaliteit van de leraar en het onderwijs. Veel schoolleiders krijgen er steeds meer taken bij waardoor ze steeds minder voeling met het onderwijs hebben. Met het flitsbezoek kun je in een kwartier zo drie, vier klassen langs.”

Dat tijdsaspect vindt intern begeleider Andrea Blom ook aantrekkelijk. “Klassenbezoeken deden we hiervoor ■

Andrea Blom brengt regelmatig bezoekjes van een paar minuten aan onderbouwklassen. Op de voorgrond: Diane Dekker, leerkracht van groep 1/2 op De Griffel in Zeist.

Op flitsbezoek, hoe moet dat?

- Met flitsbezoeken beginnen op school? Geef dan eerst een presentatie over de onderliggende principes (zie het hoofdverhaal).
- Maak geen afspraken over wanneer de flitsbezoeken plaatsvinden maar loop gewoon binnen, op wisselende momenten zodat een compleet beeld ontstaat.
- Beoordeel niet het functioneren van leraren, maar leg de focus op het onderwijs en het onderwijsklimaat.
- Ga uit van de positieve veronderstelling dat de leerkracht nadenkt over wat hij doet.
- Zorg voor een veilig klimaat, zodat een reflectieve vraag niet wordt opgevat als een persoonlijke aanval.

Bij flitsbezoeken gaat het niet om goed of fout maar om oprechte belangstelling en het stimuleren van reflectie.

‘Met het flitsbezoek kun je in een kwartier zo drie, vier klassen langs’

ook al. In die vorm was ik drie kwartier in de klas. Daarna maakte ik nog een verslag en besprak ik dat met de leerkracht in kwestie. En dat deed ik dan twee keer per jaar. Nu loop ik vaker binnen, maak ik alleen aantekeningen, stel ik een reflectieve vraag op waarmee ik de leerkracht aan het denken zet en laat hem dan bekijken of hij dat met mij wil bespreken.” Door vaker binnen te lopen krijgt Blom een beter beeld: “Het wordt minder een momentopname.”

De focus is bij een flitsbezoek anders, vindt Dreissen. “Door alleen al heel goed naar de leerlingen te kijken, zie je vaak al heel veel. Vervelen leerlingen zich, of doen ze goed mee? Is er aandacht of kijken ze mat voor zich uit? Ook kijk je of de activiteiten bij het leerdoel horen. Welke werkvormen gebruikt de leerkracht, welke interventies doet hij, geeft hij ondersteuning, maakt hij complimenten en betreft hij veel leerlingen bij de les?” Dreissen benadrukt dat flitsbezoeken niet bedoeld zijn om leerkracht te beoordelen. “Het gaat niet om goed of fout maar om oprechte belangstelling en het stimuleren van reflectie. Dat reflectieve klimaat moet er wel zijn op school, want anders krijgen leerkrachten wel het gevoel dat ze gecontroleerd worden.”

Volgens Blom moeten directeuren en ib'ers heel duidelijk zijn over hun motieven. “Ik had laatst wel een leerkracht die het niet prettig vond steeds bekeken te

worden, maar toen ik weer even rustig in een gesprek uitlegde waarvoor ik kwam, bedaarde ze snel.”

Ook Dreissen merkt soms weerstand. Als coauteur van *Flitsbezoek*, de Nederlandse bewerking van het Amerikaanse boek, krijgt ze soms mails van leerkrachten. “Ze vragen me dan of ik iets kan doen aan die mensen die steeds maar weer hun klaslokalen in- en uitlopen en daarmee hun lessen verstoren. Tja, dan is er de scholen van de leraren iets misgegaan en zijn ze blijkbaar niet meegenomen in de gedachte achter het flitsbezoeken.” Diane Dekker, leerkracht van groep 1/2 op De Griffel in Zeist, begrijpt niet dat leraren hun hakken soms in het zand zetten. “Ik word juist graag aan het denken gezet over de manier waarop ik lesgeef, omdat ik daardoor waarschijnlijk ook een betere leerkracht wordt.”

Het lastigste aan het flitsbezoek is de reflectieve vraag, vindt Ronald Heijstek, directeur van SBO De Springplank in Den Haag. Hij gaat komend schooljaar structureel aan de gang met flitsbezoeken op zijn school nadat hij vorig schooljaar, evenals Andrea Blom, de speciale training volgde. “Om een goede vraag te stellen die de leerkracht aan het denken zet, moet je zelf wel even tijd investeren. Bij voorkeur heeft die vraag diepere lagen. En heel belangrijk, je moet daarin ook de schoolvisie meenemen.”

Dreissen merkt dat veel directeuren het moeilijk vinden om de leerkracht in kwestie uit zijn comfortzone te halen. “Terwijl het daar juist om gaat. Waarom doe je wat je doet? En wat denk je daarmee te bereiken? Het gevaar bestaat dat het geleerde verzandt in de praktijk, erkent Dreissen. “Daarom is het voor directeuren niet onverstandig intervisie in te schakelen, ook om gecoacht te worden bij het bedenken van een goede reflectieve vraag. En maak er tijd voor. Want om het flitsbezoek echt succesvol te implementeren moet je investeren.” ■